

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД09-18/04.01.2024 г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с осигуряването на обучението по учебния предмет

УТВЪРЖДАВАМ

Учебна програма за отраслова професионална подготовка по учебен предмет **рисуване** за специалност **2150703 „Художествена тъкан“** от професия код **215070 „Художник – приложни изкуства“** от професионално направление код **215 „Приложни изкуства и занаяти“**.

X

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

За отраслова професионална подготовка

ПО

УЧЕБЕН ПРЕДМЕТ

РИСУВАНЕ

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД № РД09-18/04.01.2024 г.

СПЕЦИАЛНОСТ:

код 2150703 „Художествена тъкан”

ПРОФЕСИЯ:

код 215070 „Художник – приложни изкуства”

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

код 215 „Приложни изкуства и занаяти”

София, 2024 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебния предмет **рисуване** е предназначена за отраслова професионална подготовка по професия код 215070 „Художник – приложни изкуства”, специалност код 2150703 „Художествена тъкан”, от професионално направление код 215 „Приложни изкуства и занаяти”.

Учебното съдържание в учебната програма е структурирано в раздели. Във всеки раздел са определени примерни теми. Учебният материал и темите се разпределят от учителя в началото на учебната година.

Структурата на учебната програма е съобразена с изискването учениците да усвоят специфични знания и умения за рисуването. Обучението по предмета се извършва във взаимовръзка с учебните предмети от общообразователната и професионална подготовка. Едновременно с придобиването на теоретични знания у учениците се формират и критерии за сравнителен анализ и съпоставка на характерните елементи и стилови белези. Учебното съдържание акцентира върху приемствеността и непреходните конструктивни и естетически принципи.

Учебните часове по учебния предмет **рисуване** се провеждат чрез активно включване на ученика в учебния процес, чрез проблемно поставяне и изясняване на учебното съдържание. Спецификата на представяното учебно съдържание изисква обучението да се провежда с помощта на разнообразни по форма нагледни материали – фотоси, схеми, чертежи, макети и репродукции.

Спецификата на обучението налага учебният процес да се провежда в специални ателиета, оборудвани със стативи за рисуване от седнало положение, стативи за моделите, плоскости за фон, специален шкаф за съхранение на рамките за рисуване и хранилище за съхранение на драперии, обемни тела, гипсови отливки и други предмети и материали, необходими за постановките. Приложният характер на предмета изисква онагледяване с разнообразни дидактически материали: репродукции на художествени произведения, учебни рисунки, филми, пленери и посещение на изложби, посещения на виртуални библиотеки, галерии и сайтове за изкуство.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

Основната цел на обучението по предмета е:

- усвояване на умения за използване цвета като основно изразно средство в изобразителното изкуство, позовавайки се на принципите на взаимодействие на цветовете, тяхното физиологично и психологично въздействие върху човека и при създаване на художествени произведения;

- развиване на изобразителни качества и навици: преднамерено и непреднамерено внимание, наблюдателност, целенасоченост, концентрация, аналитичност, способност за синтез, зрителна памет, пространствено, логическо и интуитивно мислене, самодисциплина;
- разкриване и използване на широк спектър от елементи на изобразителния език и тяхното въздействие върху обема;
- формиране на трайни навици за възприемане, пресъздаване, оценяване и творческо осмисляне на околната материална и духовна среда;
- запознаване със спецификата, богатството и изразните възможности на различните материали;
- обогатяване на представите и въображението, изграждане на творческа индивидуалност;
- формиране на художествено-образно мислене, което предполага естетическо възприятие и оценъчно разсъждение за изображението, ясна представа за изобразявания обект и добре завършена рисунка, както и способност за синтез на представите в резултат на който се формира художествен образ;
- формиране на знания и умения за основните принципи на композицията, изграждане на тела в пространството и форми в изображението;
- стимулиране на креативност и способност за иновации.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

№ по ред	Типов учебен план	VIII клас		IX клас		X клас		XI клас		XII клас	
		Брой учебни седмици	Общ брой часове	Брой учебни седмици	Общ брой часове	Брой учебни седмици	Общ брой часове	Брой учебни седмици	Общ брой часове	Брой учебни седмици	Общ брой часове
1.	Типов учебен план за професионално образование без интензивно и без разширено изучаване на чужд език.	36	18	36	18	36	18	36	72	29	58

1. Препоръчителен брой на учебните часове:

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ	Брой учебни часове
	VIII КЛАС	
1.	Предмет на цветознанието	1
2.	Видове цветове	4
3.	Смесване на цветовете	4
4.	Калориметрия	2
5.	Въздействие на цветовете	4
6.	Цвят в изобразителното изкуство	3
	Общ брой учебни часове	18
	IX клас	
1.	Понятие за композиция	2
2.	Основни принципи и закони на композицията	3
3.	Видове композиция	4
4.	Изразни средства на композицията	3
5.	Формообразуване, пространство и композиция	3
6.	Аранжиране	3
	Общ брой учебни часове	18
	X клас	
1.	Рисунката – основа за изобразителната дейност	2
2.	Изразни средства на рисунката – линия, петно, шрих, детайл.	2
3.	Тушови техники – технически особености на материала	4
4.	Технически особености при работа с въглен, сангин и креда.	4
5.	Особености на пастелната рисунка	3
6.	Смесени техники	3
	Общ брой учебни часове	18
	XI клас	
1.	Композиция – основни закони, принципи, правила и изразни средства	2
2.	Стилизацията – художествен процес в приложните изкуства и дизайна.	2
3.	Светлосянката като средство за обемно и пространствено	2

	изграждане на рисунката	
4.	Светлосянъчно изграждане на сложни геометрични предмети в пространството	8
5.	Рисуване на геометрични форми	8
6.	Рисуване на битови предмети	10
7.	Рисуване на геометрични и битови предмети	10
8.	Рисуване на геометрични, битови предмети и драперия	10
9.	Рисуване на елементи от флората и фауната	10
10.	Рисуване на гипсов орнамент с драперия	10
	Общ брой учебни часове	72
	XII клас	
1.	Фигурална композиция	18
2.	Декоративна композиция	20
3.	Варианти на композиционни решения	20
	Общ брой учебни часове	58

2. Раздели и теми:

VIII клас

Раздел 1. Предмет на цветознанието

1.1. История на изследванията в областта на цветовете възприятия. Физически свойства на светлината.

Раздел 2. Видове цветове

2.1. Хроматични цветове

2.2. Ахроматични цветове

Раздел 3. Смесване на цветовете

3.1. Адитивно смесване

3.2. Субтрактивно смесване

Раздел 4. Калориметрия

4.1. Параметри на цвета. Методи за определяне на характеристиката на цвета.

Раздел 5. Въздействие на цветовете

5.1. Класификация на цветовете според тяхното психологическо въздействие върху човека. Влияние на видовете осветление.

5.2. Физиологично и оптично въздействие на цветовете

Раздел 6. Цвят в изобразителното изкуство

6.1. Основни принципи за прилагане на цвета в изобразителното изкуство

6.2. Основни принципи за прилагане на цвета в текстилната рисунка

IX клас

Раздел 1. Понятие за композиция

1.1.Ролята на композицията в приложните изкуства. Исторически преглед.

Раздел 2. Основни принципи и закони на композицията

2.1. Единство и съподчинение, йерархия, доминанта.

2.2. Композиционен център – геометричен, оптически, смислов.

2.3. Равновесие, оси на равновесие.

Раздел 3. Видове композиция

3.1. Отворена, затворена, фризова композиция

3.2. Симетрична, асиметрична композиция

3.3. Статична, динамична композиция

3.4. Централна композиция. Композиционни оси.

Раздел 4. Изразни средства на композицията

4.1. Пропорции. Златно сечение

4.2. Контраст, нюанс, цвят

4.3. Метрично повторение и ритъм. Стилизация.

Раздел 5. Формообразуване, пространство и композиция

5.1. Оптикогеометрични илюзии

5.2. Комплексно решение на утилитарните, конструктивните, икономическите и техническите въпроси.

5.3. Съобразяване с конкретните условия. Единство на форма и съдържание.

Раздел 6. Аранжиране

6.1. Художествена изразителност на композицията.

6.2. Аранжиране на изложба, експозиция.

X клас

Раздел 1. Рисунката – основа на изобразителната дейност

1.1. Приложимост и разновидности на рисунката.

1.2. Рисунката в приложните изкуства.

1.3. Рисунката като самостоятелно художествено произведение.

Раздел 2. Изразни средства на рисунката – линия, петно, шрих, детайл.

2.1. Основни изразни средства на рисунката – линия, петно, шрих

2.2. Абстрактна композиция от линии, петна и шрих.

Раздел 3. Тушови техники – технически особености на материала

- 3.1. Тушови техники – размит туш, туш – перо.
- 3.2. Комбиниране на петно и шрих.

Раздел 4. Технически особености при работа с въглен, сангин и креда.

- 4.1. Особености при работа с въглен.
- 4.2. Особености при работа със сангин.
- 4.3. Особености при работа с креда.

Раздел 5. Особености на пастелната рисунка

- 5.1. Запознаване с пастелните рисунки на импресионисти.
- 5.2. Интерпретации на пастелна рисунка.

Раздел 6. Смесени техники

- 6.1. Подбор на подходящи изразни средства при смесена техника

XI клас

Раздел 1. Композиция – основни закони, принципи, правила и изразни средства

1.1. Основни закони и правила в композицията – закон на цялото, закон на типизирането, закон за съпоставянето и съчетаването, закон на контрастите, закон за подчиняване на всички елементи и средства на идейния замисъл, правило на сюжетно-композиционния център (видове композиционни схеми), правило на тройката, правило на нечетния брой елементи, правило на третината, принцип на златното сечение и др.

1.2. Изразни средства на композицията и тяхното емоционално въздействие: баланс, контраст, композиционен център, пропорции, мащаб, ритъм и повторение и др.

Раздел 2. Стилизацията – художествен процес в приложните изкуства и дизайна

2.1. Конструктивен анализ на изобразяваните обекти: симетрия - асиметрия, пропорции – контрастни - неконтрастни съотношения на отделните части, текстура, фактура и др.

2.2. Варианти на стилизация – серия стилизации на даден природен обект.

Раздел 3. Светлосянката като средство за обемно и пространствено изграждане на рисунката

- 3.1. Светлосянка на ръбести предмети.
- 3.2. Светлосянка на обли предмети.

Раздел 4. Светлосянъчно изграждане на сложни геометрични предмети в пространството

- 4.1. Композиране, конструктивно и светлосянъчно изграждане на формите в пространството.
- 4.2. Техническо умение при боравене с графични материали.
- 4.3. Определяне на тоналната разлика между белите и цветните предмети.

Раздел 5. Рисуване на геометрични форми

- 5.1. Фронтални и нефронтални прави.
- 5.2. Рисуване на геометрични форми- куб, цилиндър, сфера.
- 5.3. Конструктивна рисунка- битови предмети от натура.

Раздел 6. Рисуване на битови предмети

- 6.1. Композиране в листа и конструиране на предметите в пространството.
- 6.2. Конструктивно и светлосянно изграждане на формите в пространството.
- 6.3. Определяне на тоналната разлика между предметите.
- 6.4. Фактурно изграждане на предметите.
- 6.5. Сложно тонално изграждане между контрастни предмети, материалност на различните фактури.

Раздел 7. Рисуване на геометрични и битови предмети

- 7.1. Анализиране на предмети.
- 7.4. Светлосянно изграждане и тонално съпоставяне.
- 7.5. Фактурно изграждане на предметите.

Раздел 8. Рисуване на геометрични, битови предмети и драперия

- 8.1. Композиция и конструкция на сложни предмети в пространството под и над хоризонта. Сложно тонално изграждане на предмети с различен цвят и материалност..
- 8.2. Сложна постановка от разнообразни предмети и драперия. Конструиране и композиране на предметите във формата на листа. Използване на светлосянката за създаване на център в композицията. Разграничаване на материите.

Раздел 9. Рисуване на елементи от флората и фауната

- 9.1. Композиционно поместване в картинното пространство.
- 9.2. Материализация на елементите.

Раздел 10. Рисуване на гипсов орнамент с драперия

- 10.1. Композиционно поместване в картинното пространство.
- 10.2. Анализиране на предмети.
- 10.3. Сложна постановка от орнаменти и драперия. Конструиране и композиране на предметите във формата на листа. Използване на светлосянката за създаване на център в композицията. Разграничаване на материите.

XII клас

Раздел 1. Фигурална композиция

- 1.1. Рисунка на еднофигурна композиция.
- 1.2. Рисунка на композиция в интериорна среда.

1.3. Рисунок на композиция в екстериорна среда.

Раздел 2. Декоративна композиция

2.1. Стилизиране на предмети от бита и природата.

2.2. Затворена декоративна композиция

2.3. Абстрактна композиция.

2.4. Композиция от абстрактни форми и стилизирани човешки фигури.

2.5. Декоративна модулна композиция.

Раздел 3. Варианти на композиционни решения

3.1. Модулна композиция в различни цветови решения.

3.2. Композиция на човешка фигура в съчетание с представители на животинския свят.

3.3. Абстрактна композиция – движение, покой.

3.4. Композиция със стилизирани фигури.

3.5. Фигурална композиция в интериорна среда.

3.6. Фигурална композиция в екстериорна среда.

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

знания:

- познава основните фактори, влияещи върху подбора на цветове в художествена творба;
- познава основни принципи за прилагане на цвета в изобразителното изкуство;
- познава видовете композиция и техните възможности;
- познава основни принципи за прилагане на цвета в композицията;
- знае значението на рисуването за художественото творчество и дизайна;
- определя основни понятия в рисуването- обем, пространство, пропорции, конструкция, светлосянка, светлосила, контраст, локален тон, шрих, линия, петно, пластика, материалност, характер, ракурс и т.н.;
- познава принципите и способите за изграждане на рисунката;
- описва етапите в изграждането на етюда;

умения:

- използва хармонично съчетаване на цветовете;
- преценява използването на цветовете в приложните изкуства;
- прилага практически знанията за изразните средства на композицията;

- прилага теоретичните знания по рисуване при конструирането, композирането и светлосянъчното изграждане на обемни форми в пространството;
- прилага знанията и уменията си по рисуване при изобразяване на обекти по памет и по въображение;
- изобразява композиции от сложни предмети от бита по натура;
- работи с различни графични материали;

компетентности:

- прилага знания за смесването на цветовете при създаване на художествени творби;
- създава композиционен и тонален център в етюда;
- изгражда вярна конструктивна характеристика на всеки предмет и детайл;
- проявява творческа индивидуалност;
- притежава творческо мислене;
- проявява стремеж към професионално усъвършенстване;
- изграждат композиции с различни фигури;
- създават абстрактни композиционни структури.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Ивелина Апостолова – ПГО „Недка Иван Лазарова“ – гр. Русе
2. Пламена Пинтева - ПГО „Недка Иван Лазарова“ – гр. Русе
3. Сюлбие Алиева - ПГО „Недка Иван Лазарова“ – гр. Русе